

Др Иван Б. Поповић¹

ХРОНОЛОГИЈА ИЗГРАДЊЕ И ФИЗИОНОМИЈА ПОДУНАВСКИХ НАСЕОБИНА ЗА ОДМОР И РЕКРЕАЦИЈУ НА МИРОЧУ²

Извод: У уводу је изложен сажет осврт на сродна инострана истраживања већих скупина објеката за одмор и рекреацију, које су на оним атрактивним локалитетима који су били у домашају класичних излетничко-рекреативних кретања урбаног становништва многих индустријских центара Европе. Наглашено је да је и дуж приобалног дела нашег Подунавља, обухваћеног растојањем Гроцка-Кладово, ситуирано 49 локалитета са оформљеним насеобинама за одмор и рекреацију. Исте су, у тамошњем простору, у прилично неуравнотеженој територијалној дистрибуцији, с обзиром да су у неједнаком броју присутне по крајевима општинских територија којима оне тангирају обалску линију Дунава.

Од његовог приобалног терена оне су и значајније удаљене. У том смислу изузетак представља локалитет Петрово Село, које је лоцирано у северозападном делу територије општине Кладово. На релативно ниским (400-450 m н.в.), североисточним, обронцима Мироча просторно су се окупиле три ("Добра вода", "Баре" и "Пољана"), приметно блиске, насеобине за одмор и рекреацију, чинећи тако врло занимљив мирочки реон за одмор и рекреацију које се овде третирају преваходно са аспекта важних географско-туристичких обележја. Сачињене од различитог броја новоподигнутих и раније стално обитаваних а касније преправљених (адаптираних), старих кућа, оне су различите и у погледу њиховог просторног размештаја, уваженог у оквирима појединачног насеобинског распрострањања. Отуда су међусобно издиференциране и у хронолошким одликама изградње, општој физиономији простора, а особито у смислу морфотиполошког уобличавања на тамошњем подпланинском терену Мироча.

Кључне речи: Насеобине за одмор и рекреацију, број и размештај разноликих објеката за одмор и рекреацију, општа физиономија простора, морфотиполошка уобличеност насеобина

¹ Др Иван Б. Поповић, научни сарадник, Географски институт "Јован Цвијић" САНУ, Београд

² Овим чланком се излажу резултати наставка научних истраживања на пројекту "Дунавско-моравски коридор као главна осовина регионалног развоја и интеграције Србије са окружењем у Југоисточној Европи" чију реализацију финансира Министарство науке и заштите животне средине Републике Србије.

Увод

У првим чланцима, посвећеним овој врсти одмаралишно-рекреативних боравишта, изношене су врло поједностављене а покаткад и прилично уопштене ознаке, пошто су она понајпре евидентирана само у урбаном смислу, да би убрзо била исказана (Linkoaho, 1963) и као скупине "летњих" објеката, задуго називаних "летњим насељима". У њима је потоње запажено (Ruppert и Maier, 1969) да су иста "седишта" одвијања слободновременских активности, понајчешће обележеним летњим опоравком и одмарањем од професионалних послова у великим европским градовима. Напоре са нешто каснијим истосмисленим проучавањима – где је донекле указивано (Barbier, 1965; Ruppert, 1971; Görmaier, 1976) и на појмовна дефинисања и адекватна термилошка одредења ових периодичних пребивалишта, спорадично су била реализована и саопштења (Slout, 1972; Jeršić, 1968; Ruppert, 1973; Cuprock, 1977) којима је обрађивана тематика њихове територијалне "дисперзије". То је пружало многе назнаке о појави истих и у већим и довољно привлачним подпланинским и планинским просторима (И. Поповић, 2001) пространијих делова Европског и Северноамеричког континента.

Из домена ове проблематике, доцније су издвојено изложене и садржајније разраде неких позамашних тематика, будући да су се исте засебно огледале у исправном сагледавању прикладних збивања у измени пређашње структуре означених просторних целина. Тиме је била образложена (Lingenauber, 1978; Lichtenberger, 1980; Thelin, 1983) хронологија разних промена третираних простора услед инкорпорирања сукцесивно ситуираних боравишта (објеката) за одмор и рекреацију. Истовремено је уочено да су веће или мање скупине таквих објеката испрва "заселе" на атрактивним локалитетима, до којих су на растојању од 20-30 km, досезала првобитна односно "класична" излетничко-рекреативна кретања бројних урбаних популација, великих градских насеља али и других индустријских центара већег дела Европе, а овим и њеног простора у оквиру Балкана. Припадајући не само средишњој већ и југоисточној (балканској) Европи, ближе и даље приобаље нашег дела Дунава је издужен простор овећих димензија, у коме је сконцентрисан приличан број таквих локалитета. Мада је већина њих умногоме истражена (Ромелић и Ћурчић, 1993; Поповић, 2003) са географско-туристичког аспекта, ипак се може навести да су понеке скупине оваквих пребивалишта остале изван научног третирања, нарочито по питању актуелних тематика за које је већ истакнуто (Gosar, 1988) да су од значаја и у домањају примерених апликативних сазнања. Како је од таквих подунавских локалитета

најинтересантнији Мирочки реон за одмор и рекреацију, исти је овде уважен као предмет одговарајућих образлагања.

* * *

У приобалном простору нашег дела Подунавља, на сектору Гроцка-Кладово, регистроване су чак 49 насеобине за одмор и рекреацију (Поповић, 2003). Ове савремене насеобине су у неуједначеном броју заступљене по крајцима оних општинских територија, које досежу до обалске линије Дунава, чиме се ставља до знања њихова неуравнотежена дистрибуција у простору покрај отицаја овог великог водотока. Од његовог приобалног терена оне су и значајније удаљене. У том смислу изузетак представља локалитет Петрово Село, које је лоцирано у северозападном делу територије општине Кладово. Тако обједињене засигурно чине занимљив одмаралишно-рекреативни реојн, о коме је већ било понеких помена (Роровић, 2005) у научној мисли, будући да су његове три насеобине ("Добра вода", "Баре" и "Пољана") тада обрађене само са аспекта топографског положаја и његовим саобраћајним одликама у опсегу третиране природне средине тамошњег нископланинског (400-450 m н.в.) простора Мироча.

Том приликом нису била обухваћена разматрања њихових географско-туристичких црта, те је то главни разлог усредсређивања пажње на анализу истих. Извршивши на терену, методом непосредне опсервације, упознавање важних садржаја овог простора, из угла таквих обележја (поменутих) насеобина, обављен је задатак њиховог научног проучавања и у том, врло значајном, третману. Исто је реализовано са циљем да се изнађу и протумаче хронолошке и пропратне ознаке њихове изградње и притом установе последичне опште физиономије, нарочито у погледу морфотиполошког уобличавања истих на разматраном, североисточном подпланинском терену Мироча у оквиру нашег Подунавља.

Хронолошке одлике изградње

Ситуирани искључиво у опсегу приватних поседа назначени локалитети су имали почетну градњу објеката не само у зависности од првореализованих купопродаја таквих парцела већ и од њиховог "формирања деобом наслеђене непокретне имовине" (Поповић, 1999). Тако, пошто је прва купопродаја плаца обављена 1973. године у насеобини "Добра вода", већ наредне године је подигнут и њен први објекат. Њему се, у 1975. години, прикључио још један па се сматра да је њима иницирана њена изградња.

Три године доцније и у насеобини "Баре" је подигнут први објекат, коме се такође придружио само један већ у следећој (1979.) години, па је овима и покренута њена градња. Интересантно је да је у споменутој години саграђен први објекат и у насеобини "Пољана" и он је заједно са другим, годину дана касније подигнутим, иницирао њену изградњу. Глатко произилази да је иницијална градња "делова" Мирочког реона била тако "растегљива" да се испољила у седмогодишњем (1974-1980) периоду.

После ње је уследила његова постиницијална градња која се такође сукцесивно одвијала у насеобинама, јер је насеобини "Добра вода" трајала петнаест, у "Барама" тринаест а у "Пољани" четрнаест година. Иако је била хронолошки неуједначена, ипак је она у овим насеобинама, а тиме и у Мирочком реону, имала једнакотрајну (четворогодишњу) спонтану (успоренију) градњу којој је претходило њихово, неједнако, стихијско (убрзано) подизање. Ово се огледало у томе што су се оне понајпре стихијски (убрзано) изграђивале током једанаестогодишњег (1976-1987) периода ("Добра вода"), деветогодишњег (1980-1989) периода ("Баре") и десетогодишњег (1981-1990) периода ("Пољана"). Након тога им је уследила спонтана (успоренија) градња у подједнаком (четворогодишњем) сукцесивно смењиваном трајању, с обзиром да је ова испрва (1988-1991) била у насеобини "Добра вода" потом (1990-1993) у насеобини "Баре" и најзад (1991-1994) у насеобини "Пољана".

Током стихијског процеса изградње у насеобини "Добра вода" је било подигнуто 12 или 80,0 % свих нових објеката. Безмало напоредо се одвијао и нешто спорије преправљање 6 (или 75,0 %) старих стамбених зграда које су раније чиниле омањи заселак (Добра вода), напред поменутог, сада расељеног Петрова Села. Тако је оваквом градњом насеобина попримила 18 или 72,0 % свих њених објеката, што је уједно просечно представљало 1,7 објеката годишње (Поповић, 1999). У време исте (врсте) градње у насеобини "Баре" је било подигнуто 11 или 78,7 % свих нових објеката. Само у нешто мањем "грађевинском обиму" је трајало упоредо преправљање 9 или 75,0 % старих стамбених зграда којима је било исказано представљање засеока (Баре) већ означеног Петрова Села. Таквом градњом насеобина је укупно задобила 20 или 71,4 % свих објеката што је у просеку чинило 2,2 објекта годишње. И у насеобини "Пољана" је, оваквом градњом, убрзо било "оспособљено" 8 или 72,7 % свих нових објеката. Скоро једновремено је извршено преправљање 6 или 75,0 % старих стамбених зграда које су раније биле у оквиру споменутог села. Овом врстом изградње насеобина је укупно добила 14 или 66,7 % свих објеката што је у просеку износило 1,4 објекта годишње (Поповић, 1999).

Из саопштеног следи да је последње поменутој насеобини стихијска градња имала најмањи интензитет (1,4), нешто већи (1,7) у насеобини "Добра вода" а највећи (2,2) у насеобини "Баре". Дакле, пре успореније (спонтаније) градње у мирочком рејону је стихијски саграђено нешто преко 3/4 (или 77,5 %) његових објеката, а то је просечно исказивало 1,8 објеката годишње, што се могло и очекивати. Преостали број објеката рејона а тиме и ових насеобина, био је саграђен током њиховог, још успоренијег, надаљег уобличавања. Тако, у означеном четворогодишњем периоду, у насеобини "Добра вода" била су саграђена 3 (или 20,0 %) нових објеката а једновремено је још скоро толико (2 или 2,0 %) старих стамбених зграда адаптирано за потребе упражњавања одмора и рекреације (Поповић, 1999). Ово указује да је тада насеобина укупно добила свега 5 или 20,0 % свих објеката што у просеку представља 1,2 објекта годишње. Исте релације назначених објеката су, за то време, биле и у насеобини "Пољана". Како је она тада укупно попримала 5 (или 23,8 %) свих објеката имала је и идентичан (1,2) годишњи просек објеката. Уз то, спонтаном градњом је добила 3 (или 27,3 %), новосаграђених објеката али и безмало толико (2 или 25,0 %) старих стамбених зграда преправљених за потребе реализације одмора и рекреације (Поповић, 1999). Насеобина "Баре" се од њих разликовала само утолико што је тада задобила нешто већи број (6 или 21,4 %) од укупних објеката, па је тако била и са њиховим увећаним просеком (1,5) добијеним по годинама. И код ње су била подигнута 3 (или 21,4 %) нова објекта а уједно је исто толико 3 (или 25,0 %) старих стамбених зграда адаптирано за потребе упражњавања сваколиког одмора и рекреације (Поповић, 1999).

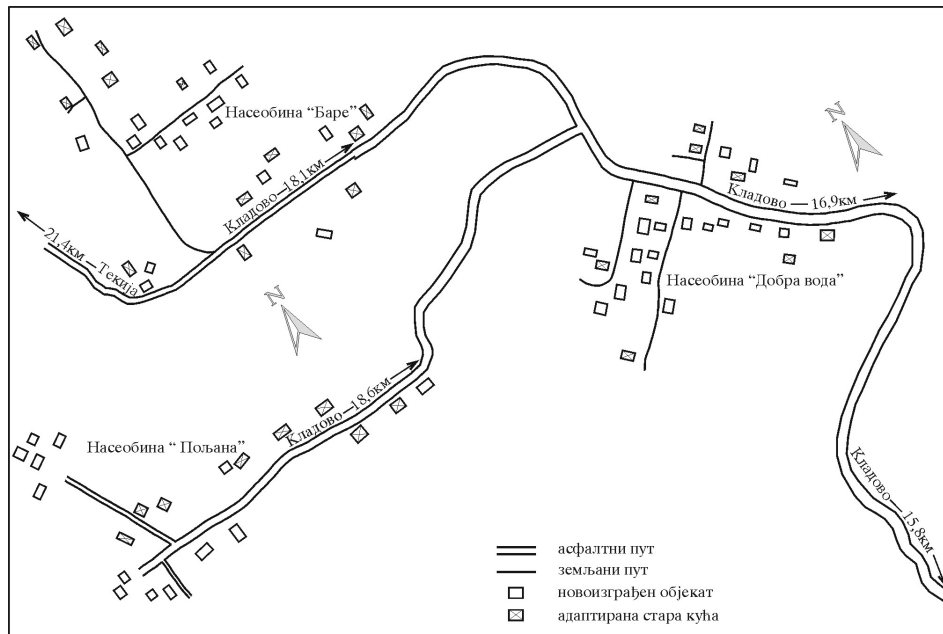
Будући да се у њима а тиме и у мирочком рејону кладовских насеобина сконцентрисало 74 објекта у функцији, за истосмислену целину се може навести да је просторно одређује онолико објеката колико би комотно могли да се нађу у оквиру малих подунавских насеобина. То је и разумљиво уколико се зна да она садржи три екстремно мале насеобине. Као такав, овај рејон је понајвише сличан и у глобалном процесу настанка само са оним подунавским насеобинама, које су се образовале понајпре са дужом (убрзаном) а потом и са скоро три пута краћом спонтаном (успоренијом) градњом објеката за одмор и рекреацију.

Одреднице морфотиполошке уобличености

Издвојено посматране из ове просторне целине свака од третираних кладовских насеобина има засебну просторну одредницу огледану у различитој дистрибуцији објеката. Тако, понајвише ситуирана поред, некад

важног а сада сасвим споредног пута Кладово-Текија, насеобина "Добра вода" је скоро подједнако оријентисана у правцу југозапад-североисток односно северозапад-југоисток. И док је у првооријентисаном делу претежно са објектима у криволинијском цик-цак размештају, дотле је у другоименованом не само са њиховом линеарном позицираношћу него и цик-цак изломљеном размештају.

Углавном испружена правцем југоисток-северозапад насеобина "Баре" се одликује нешто већом проређеношћу објеката нарочито у југоисточном крају. И поред такве утемељености ту им је уочена прилично закривљена линијска поређаност. За разлику од северног дела, где се у приметној мери дисперзионо позиционирани, објекти су у средишту насеобине распоређени у цик-цак искривљеном низу.

Ск. 1 - Просторни размештај савремених објеката за одмор и рекреацију у различито уобличеним насеобинама "Добра вода", "Баре" и "Пољана" на североисточним падинама Мироча

Сконцентрисана, као и претходна, правцем југоисток-северозапад насеобина "Пољана" је од ње и разликује јер је са нешто измењеном дистрибуцијом објеката. Тачније, они су у југоисточном крају са уочљиво испрекиданом, једнолинијском распоређеношћу, у наставку приступног пута, док су у југозападном и крајњем северозападном крају лоцирани и у цик-цак закривљеном низу (ск. 1).

Располажући разноликом дистрибуцијом објеката назначене насеобине су, међусобно, и са диференцијалном морфотипологијом. Рачвајући се из најсевернијег пункта, према југозападу и југоистоку у скоро подједнакој заступљености, насеобина "Добра вода" је попримила кракасту морфологију, уобличену у изврнутом латиничном слову V. Распростирући се понајвише у истој ширини працем југоисток-северозапад насеобина "Баре" је задобила, у доброј мери, трапаезоидни изглед, додатно морфолошки омеђеног приближно равнокраким димензијама. Имајући, у глобалу, дисперзију објеката у три правца, насеобина "Пољана" се донекле тако уобличила да се морфолошки испољава у троугластој форми различите димензионисаности (ск. 1).

Ни раније а ни сада у овим насеобинама нису евидентирани објекти у двовласништву, тако да су сви у мирочком реону у појединачном власништву, што је свакако оно обележје које се ређе сусреће у подунавским насеобинама. Гледано по насеобинама власници су у изразито доминантном броју (23 или 92,0 %) – "Добра вода"; 26 или 92,8 % – "Баре" и 21 или 100,0 % – "Пољана") стално настањени у Кладову (16,9 km, 18,6 km и 18,1 km), док их је свега 4 или 5,4 % (2 или 8,0 % – "Добра вода", односно 2 или 7,2 % – "Баре") са сталним обитавањем у београдској агломерацији (281,7 km – 282,9 km). Из изложеног произилази да је из (реојну) најближег (0-60 km) појаса одмаралишно-рекреативне гравитације према њему усмерено преко 9/10 (70 или 94,6 %) власника његових објеката. Преостали, незнатни број (4 или 5,4 %) их потиче из прилично удаљеног (180-240 km) појаса одмаралишно-рекреативне гравитације, што јасно показује да мирочки реон кладовских насеобина локалног значаја.

Током већих верских и државних празника али и о многим викендима у топлијем делу године у објектима ових насеобина породично пребива више од 1/2 (42 или 56,8 %) њихових власника. Уз то, и сваки десети (8 или 10,8 %) од њих породично проводи и годишњи одмор, а скоро исто толико (7 или 9,5 %) их је ту са породицама од средине априла па до крај октобра. По расположивим подацима (Поповић, 1999), два пута је више (17 или 22,9 %) таквих, који су у том насеобинском простору у краћем периоду, односно од почетка јуна до средине септембра.

Овакви облици повременог или периодичног боравка власника понајвише су узроковани двојним мотивима. Тако, у више од 1/2 (38 или 51,7 %) њих, у основи породичног стационарања претеже усмерење ка оној средини која се, изван сталног места боравка, умногоме разликује од њега. Упадљиво

мање (30 или 40,5 %) таквих је у објектима ових насеобина из разлога личне природе, јер је код њих најизраженија емотивна веза са местом (Петрово Село) потицања њихових непосредних предака. Свакако да је најмање (6 или 8,1 %) оних чије је обитавање у овим насеобинама у директној скопчаности са улагањем одговарајућих средстава у пребивалиште "за старе дане" живота.

Ознаке опште физиономије

Саобразно претходно реченом, у три насеобине ("Добра вода", "Баре" и "Пољана") рејона кумулативно је утемељено 74 различита објекта, сви у целовитој функцији од почетка 1995. године. Представљени у неједнаком броју новосаграђених (46 или 62,1 %) и адаптираних (старих) стамбених зграда (28 или 37,9 %) рејона ови објекти су и у припадајућим насеобинама, у различитој заступљености. Типични представник мирочког реона у том погледу је само насебина "Пољана", пошто је код ње индентичан однос новоподигнутих (13 или 61,9 %) и преправљених старих стамбених грађевина (8 или 38,1 %). И док је у насеобини "Добра вода" два пута више (17 или 68,0 %) новосаграђених него адаптираних старих стамбених зграда (8 или 32,0 %), дотле су у насеобини "Баре" у нешто увећаном износу (12 или 42,9 %) преправљене старе стамбене грађевине на рачун (16 или 57,1 %) новосаграђених објеката. Оволика (више од 1/3 односно 37,9 %) заступљеност адаптираних (старих) стамбених зграда приписује овој одмаралишно-рекреативној целини посебну просторну особеност по основу које се ове насеобине издвајају и засигурно јединствено третирају у Подунављу. Али, то није случај и са преосталим делом уже Србије, уколико се поуздано зна да таквих објеката за одмор и рекреацију има понајвише у Шумадији па чак и изван ње.

Гледано из угла одреднице физиономије простора, структура објекта насеобине "Добра вода" се одликује само са 1 (или 5,8 %) објектом, саграђеним од полуоблица у форми брвнаре, док су сви остали (16 или 94,2 %) у већини од класичног грађевинског материјала (клесани камен, бетонски елементи, цигла, цреп, итд). У 5 или 62,5 % адаптираних старих (стамбених) случајева, грађевине се састоје од тврдог грађевинског материјала, а преостале 3 (или 37,5 %) су преправљене и у комбинацији са додатном дрвеном оплатом. И насебина "Баре" је са сличном физиономском структуром, јер је само 1 (или 6,2 %) новоизграђени објект монтажног типа, а сви други новоподигнути (15 или 93,8 %) су "саздани" од тврдог грађевинског материјала. Од тог материјала су и 9 (или 75,0 %) преправљених (старих) стамбених грађевина, док су 3 (или 25,0 %)

адаптиране и са дрвеном грађом у примереним количинама. Насеобина "Пољана" се разликује од претходних у томе што су јој новосаграђени (13 или 61,9 %) али и адаптирани (8 или 38,1 %) објекти сачињени од тврдог грађевинског материјала у неопходним количинама.

Растумачену одредницу просторне физиономије рејона у доброј мери допуњава и размеђеност парцела која је умногоме слична у све три насеобине. Она се понајпре манифестује у заосталом али и ту и тамо допуњеном дрвеном оградом (плотом) око некадашњих дворишта старих стамбених зграда. Парцеле са новосаграђеним објектима су углавном омеђане испреплетаном жицом између дрвених или бетонских стубова. Живе ограде су врло ретке а и оне парцеле које су само визуелно одељене.

Оствареном купопродајом приватног земљишта на једној и прихватањем наслеђеног приватног поседа на другој страни, насеобине овог реона су се – у југоисточном делу КО Петрова Села – тако ситуирале да су обухватале површину у кумулативној величини од 757,8 ари (Општинска геодетска управа, 1999). Овиквим захватом земљишта припадају и величине оних 8 парцела што су још увек без било каквих грађевина. Тиме се посредно потенцира да се у глобалној уоквирености мирочког реона искључиво уважавају 82 различито испарцелисане површине чија просечна величина не премашује 10,0 ари (9,2 ара).

Као што се и могло претпоставити најмању (211,3 ара) површину у овом реону захвата насеобина "Пољана" (Општинска геодетска управа, 1999). Њоме су третиране и четири осредње парцеле (7-8 ара) које су остале "неизграђене" иако су купљене у одмаралишно-рекреативне сврхе. Произилази да ову насеобину чине 25 парцела чија је упросечна површина мања (8,4 ара) од истосмисленог просека реона. И у насеобини "Добре воде" су регистроване две парцеле сличних величина на којима нема објеката мада се зна да су и оне биле њима намењене. Обједињене са осталим "изграђеним" парцелама оне исказују ову насеобину са укупно 27 парцела унутар којих је земљиште од 267,3 ара (Општинска геодетска управа, 1999). Овим се прилично разазнаје да тим парцелама припада она просечна површина (9,9 ара) која је већа од истосмисленог просека мирочког реона. Преостало земљиште истог реона односи се безмало на 1/3 (279,2 ара) његовог простирања у опсегу насеобине "Баре". Њеним пружањем узете су обзир и две "празне" парцеле, мада су купљене ради подизања објеката. Тако се индиректно наглашава да се њоме подразумевају 30 парцела које се одликују просечном површином у приближном износу (9,3 ари) истосмисленог просека рејона.

Смештене, као што је већ речено, у опсегу атара ранијег а сада и расељеног села (Петрово Село), ове три насеобине су понајпре биле опскрбљене појединачним прикључцима на централни вод електричне енергије, који је онда досезао и до поменутог сеоског насеља. Уграђени у већину новосаграђених објеката од тврдог грађевинског материјала разнолико испољени санитарни чворови су – локалним одводима фекалних и других отпадних вода, повезани са прописно изграђеним септичким јамама. Уз то, у овим насеобинама се сусрећу и оплићане wc-јаме, укопане наблизо преправљених старих стамбених зграда. Иако се и раније колико-толико водило рачуна о избегавању образовања локалних одлагалишта, ипак се – по теренским подацима – тек у новије време на томе увелико инсистира посебним ангажовањем појединаца, те се тако доприноси још већем очувању животне средине.

Закључак

Оформљене разноликом и више од две деценије дугом изградњом, овде третиране екстремно мале насеобине за одмор и рекреацију ("Добра вода", "Баре" и "Пољана") су – на североисточним падинама Мироча, издиференциране и у броју заступљених (новоподигнутих и старопреправљених) објеката као и у њиховом просторном распореду. Након иницијалне, временски неуједначено (11, 9 односно 10 година) испољена стихијска (убрзана) градња се у све три насеобине истовремено одвијала само током седмогодишњег (1981-1987) периода, с тим што је у насеобини "Добра вода" имала ранији (1976) почетак, док је у насеобинама "Баре" и "Пољана" била окончана коју годину касније – 1989. односно 1990. године. После тога, оне су једновремено биле обухваћене и спонтаном (успоренијом) изградњом једино у 1991. години, али и изван ње, будући да је иста трајала и две-три године доцније (до 1993. односно до 1994. године) у насеобинама "Баре" и "Пољана", а и пуне три године раније (од 1988) у насеобини "Добра вода".

Тако окарактерисаном градњом насеобина "Баре" се образовала са 28, насеобина "Добра вода" са 25, а насеобина "Пољана" са 21 разноликим објектом за одмор и рекреацију. Запажено различита размештеност узроковала им је и упадљиву просторну одредницу, огледану у неподударној морфолошкој уобличености насеобина. Њихову општу физиономију употпуњава још и спољашњи изглед и грађевинско-архитектонски склоп објеката као и заступљеност хетерогене вегетације на парцелама које су умногоме уочљиво одељене.

Налазећи се, осим на приградској позицији (око 16 km) према Кладову и у непосредној близини (1,4 km) раније врло активног а са ратном кризом, од пре пет година, и сасвим замрлог "отвореног" спортско-рекреативног центра "Краку-Балта", насеобине "Добра вода", "Баре" и "Пољана" су донекле "надоместиле" елементарне рекреативне одредбе његових најважнијих садржаја (прилично негована новозасађена и приметно одржавана самоникла вегетација, засебно сређени простори за пасиван одмор и релативно активну рекреацију). Одударајући и таквим изгледом од ближег и даљег пејсажа Мироча, оне су постале и остале истосмислено атрактивне чак и за другачије намернике, те је и разумљиво што су, током топлијег дела године, до вечерњих часова посећене и у радне дане. На тамошњем нископланинском терену Мироча ове насеобине се истичу и у погледу периодично учесталије обитаваности, што се несме изгубити из вида, не само при даљем сагледавању таквих, специфичних, просторних садржаја него и у будућем истосмисленом планирању коришћења ове подпланинске средине Мироча а овим и тог дела нашег Подунавља.

Литература и извори

Linkoaho R. (1963): Sommerhaussiedlung und Sommeraufenthalt der Stadtbevölkerung von Tempere; *Fennia*, t. 87, N° 4, p. 2-40; Societas Geographica Fenniae, Helsinki.

Ruppert K, Maier J. (1969): Der Naherholungsraum einer Grosstadtbevölkerung, Dargestellt am Beispiel Munchens; *Informationen*, N° 19, Heft 2 p. 23-46; Institut für Raumordnung, München.

Barbier B. (1965): Methode d' etude des residence secondaire, L' exemple des Basses Alpes; *Méditerranée*, vol. 2, p. 89-111, Aix-en-Provence.

Ruppert K. (1971): Naherholung in der urbanisierten Gesellschaft; *Berichte zur Regionalforschung*, Bd. 6, p. 55-60; Wirtschaftsgeographisches Institut, München.

Görgmaier D. (1976): Probleme der Freizeitbebauung; *Raumforschung und Raumordnung*, Heft 1-2, p. 58-78; Institut für Raumordnung, München.

Clout H. (1972): Second homes in the United States; *Tijdschrift voor econ. en soc. Geografie*, N° 63 p. 393-401, Amsterdam.

Jeršič M. (1968): Sekundarna počitniška bivališča v Sloveniji in Zahodni Istri; *Geografski vesnik*, št. XL, p. 53-67; Geografsko društvo Slovenije, Ljubljana.

Ruppert K. (1973): Der Feizeitwohnsitz – geographisches Faktum und landesplanerisches Problem; *Berichte zur Regionalforschung*, Bd. 11, p. 6-20; Wirtschaftsgeographisches Institut, München.

Cuppock J. (1977): Second homes, Course or blessing; *Economical Review*, N° 4, p. 20-29; University of Belfast, Belfast.

Поповић Б. И. (2001): Фундаменталне црте иностраних изучавања насеобина за одмор и рекреацију; *Зборник "XIV Конгрес географа Југославије"* (стр. 319-324); Српско географско друштво, Географски факултет; Географски институт "Јован Цвијић" САНУ, Београд.

Lingenauber K. (1978): Freizeitwohnen und Raumordnung; *Veröffentlichung der Akademie für Raumforschung und Raumordnung*; Bd. 12, p. 16-28; Akademie für Raumforschung und Landesplanung, München.

Lichtenberger E. (1980): Die Stellung der Zweitwohnungen im städtischen System – Das Wiener Beispiel; *Berichte zur Raumforschung und Raumplanung*, Bd. 1, p. 3-14; Österreichische Institut für Raumforschung und Raumplanung, Wien.

Thelin G. (1983): Freizeit in der Raumplanung am Beispiel einer Untersuchung über das Freizeitverhalten der Stadtberner Bevölkerung; *Geographica Helvetica*, Bd. 2 (st. 51-58); Berner Geographische Gesellschaft, Bern.

Ромелић Ј, Ђурчић Ј. (1993): Карактеристике излетничко-рекреативне функције делова приградске зоне Новог Сада; *Зборник радова*, св XLI, стр. 117-123; Географски факултет, Београд.

Поповић Б. И. (2003): Насеобине за одмор и рекреацију у Подунављу на сектору Београд-Прахово; Докторска дисертација – рукопис, стр. 3-402; Архив докторских дисертација; Природно-математички факултет, Департаман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад.

Gosar A. (1988): Počitniške hiše kot element transformacije Slovenskih alpskih pokrajin; *Doktorska disertacija – rukopis*, p. 4-359; Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta, Ljubljana.

Popović B. I. (2005): The Location and some natural Characteristics of the Danube-Basin Leisure and recreation settlements on the Miroč mountain (Serbia); Jubilee National Scientific conference "Twenty years Union of Scientists of Bulgaria – Branch Smolyan, Smolyan.

Поповић Б. И. (1998): Садржајне забелешке са теренских проучавања савремених насебина за одмор и рекреацију на територији општине Кладово; Рукопис (стр. 1-11); Архив рукописа И. Б. Поповића, Београд.

Поповић Б. Иван, (1999): Мирочки реон за одмор и рекреацију у Подунављу; Саопштење, рукопис (стр. 1-7); Научни скуп "Откривање и валоризација нових туристичких простора", Нови Сад.

Евиденција *површина парцела у насебинама* за одмор и рекреацију (1999); Катастарска општина Петрово Село; Геодетска управа општине Кладово, Кладово.